

Tijdschrift voor Tandheelkunde

JULI 1931

XXXVIII JAARGANG

AFLEVERING 7

REDACTIONEEL GEDEELTE

DE MAATSCHAPPIJ-VERGADERING

I.

Voor de vierde maal in het bestaan der Maatschappij viel de Geldersche afdeling de onderscheiding ten deel om als gast-vrouwe te mogen optreden voor de Jaarvergadering en deze keer was de keuze gevallen op de Veluwsche lustwarande als trefpunt voor de Maatschappij-getrouwen.

Dank zij de goede zorgen der regelings-commissie waren de gasten ondergebracht in idyllisch gelegen hotels, welker verspreide ligging den argeloozen vergaderingsbezoeker-te-voet onvermoede gelegenheid tot lichaamsbeweging verschafte in den vorm van wandeloefeningen.

Naar de lommerrijke dreven van Apeldoorn waren een tachtigtal collega's getogen om van het wel en wee der maatschappelijke verrichtingen sinds Maastricht kennis te nemen en naar vermogen en inzicht voor het komende jaar mede de richting aan te geven waarin voorshands zal worden verder gegaan.

Te half vijf gaf Nord het openings-sein en ving aan met een woord van herdenking aan wijlen de Groot, wiens belangstelling na zijn intrede in de tandheelkunde ook de vereenigingen ten deel viel. Als lid van de betreffende commissie heeft hij in het onderwijs-rapport zijn aandeel genomen. Niet het minst zijn persoonlijke eigenschappen en daaruit voortvloeiende immer bereide hulpvaardigheid maakten een oogenblik van stilte als dankbare hulde aan de Groot's nagedachtenis op zijn plaats.

Der gewoonte getrouw hield de voorzitter een openingsrede, gericht op „Doel en werkwijze der Maatschappij”, waarin hij in de eerste plaats aandacht schonk aan het onderwijs. Als belang zoowel van de tandartsen als van de tandheelkunde vroeg

hij zich af of ondanks alle bemoeiingen het op „passieve” wijze (O. en E-commissie, onderwijsrapport) bereikte reden gaf tot tevredenheid. In de laatste jaren wordt steeds meer gevoeld het ontbreken van een centrum waar wetenschappelijk kan worden gewerkt en welk middelpunt, (dat van meer dan een zijde in Amsterdam gewenscht wordt) dienstbaar gemaakt zou kunnen worden aan „voortgezet tandheelkundig onderwijs”. Bij haar pogingen tot verdere vervolmaking van het tandheelkundig onderwijs was, naar hij zeide, de Mij. gestuit op een afwijzende houding van het college van lectoren te Utrecht, wat haar niet zou weerhouden om zich ook in het vervolg, op grond van art. 2 der Statuten, met dit belangrijke onderwerp bezig te houden.

Voorts kwam de praeses te spreken over het technikersvraagstuk, waarbij hij uitging van het standpunt, dat op het gegeven aantal tandartsen slechts een evenredig kwantum technici een bestaan zal kunnen vinden. Overschrijding van deze verhouding zal ook voor de toekomst een da capo opleveren van wat in het verleden geschied is en in de gelegenheden-wetgeving der laatste jaren haar bekroning heeft gevonden. Getracht zal moeten worden om zoo mogelijk in overeenstemming met de organisaties der tandtechnici tot een bevredigende oplossing te geraken, welke z.i. tevens een prophylacticum tegen de onbevoegde uitoefening zal blijken.

Ter bevordering van de sociale mondhygiene verwachtte hij, voortgaande, veel van contact met lichamen die de belangen der volksgezondheid voorstaan en beval in dit verband den aanwezigen het lidmaatschap van het aanstaande Ned. Congres voor Openbare Gezondheidsregeling aan, hetwelk een dag zal wijden aan de tandheelkundige verzorging van het Nederlandsche Volk.

Ten slotte hield hij zich bezig met de sinds zijn optreden ingevoerde wijziging in de werkwijze der Mij. Het tekort aan efficiency bij de in 1926 ingevoerde centralisatie, waarvoor veel nuttige commissiearbeid en -energie verloren ging, hetgeen verslappend werkte, hoopt het H.B. te verhelpen door de zelfstandigheid der permanente commissies in eere te herstellen en de continuïteit harer samenstelling te bevorderen, wat derzelver deskundigheid niet dan ten goede kan komen. Een en ander gestimuleerd door geregeld contact van het D.B. met de gezamenlijke voorzitters dier commissies.

Het gebrek aan belangstelling in de afdelingen was ook een punt van zorg, waarin door meerdere aantrekkelijkheid der agenda's in den vorm van tijdige behandeling van belangrijke

voorstellen in de afdelingen, en last not least wetenschappelijke voordrachten of demonstraties. Deze oorspronkelijk niet-bedoelde concurrentie aan de wetenschappelijke vereenigingen is z.i. door de sindsdien gewijzigde omstandigheden (belangrijke toename van het aantal tandartsen) geboden.

Met een beroep op de onderlinge waardeering als antidotum tegen te verwachten meeningsverschillen verklaarde hij de vergadering voor geopend.

In het daarna door den secretaris uitgebrachte (hier en daar subjectief getinte) jaarverslag werd gememoreerd hoe de indertijd doorgevoerde centralisatie tot overbelasting van het secretariaat leidde en vervangen is door een meer autonome bevoegdheid der diverse commissies. Verder zij daaruit slechts vermeld, dat het ledental op 1 Mei j.l. met 55 toetredingen gestegen was tot 651, hetgeen op een totaal van ± 950 tand- en mondartsen een vrijwel constant blijvend percentage (68,5%) vertegenwoordigt.

Het verslag gaf geen aanleiding tot critiek; alleen de Beer had gaarne iets omtrent de bibliotheek vernomen. De voorzitten stelde hem tevreden met de mededeeling, dat na het besluit te Maastricht om de boekerij van de hand te doen, onderhandelingen met Utrecht waren aangeknoopt, welke nog niet ten einde waren.

Bij het thema der geldmiddelen gaf speciaal de begrooting als weerspiegeling van het financieele beleid voor de naaste toekomst stof tot verschillende beschouwingen. Berkenbosch Berends voorzag eerlang aanmerkelijke uitgaven door de ziekenfonds-commissie en stelde de vraag of het niet gewenscht was een post „onvoorzien” van 2 mille op de begrooting te brengen. Hij vond hierin steun bij Visser, die reeds bij een vorige gelegenheid op de vorming van een reserve voor onvoorziene uitgaven had aangedrongen, waarvan het kapitaal afzonderlijk zou moeten gehouden worden van het overige bezit en waarover de vergadering te zijner tijd al naar behoefte voor te bestrijden uitgaven zou kunnen beschikken. Ook Bakker zag in de begrooting geen reserveering voor kwade dagen en kwam zoo in het schuitje van Visser. De Voorzitter, volgens eigen zeggen een slecht financier, en dus optimist, zegde niettemin toe de financieele toestand ernstig onder het oog te zullen zien en met nadere voorstellen te komen.

Tot beschouwingen op een geheel ander terrein leidde de vraag van Sanders naar de beteekenis van de post „afdee-

hm J. van

lingsraden." Vooral de toelichting: „Het H.B. verlangt, dat de „afdeulingsraden geen vonnissen zullen vellen, die niet vooraf „den Jur. Adviseur gepasseerd zullen hebben”, had hem bevreemd en ondeugend voegde hij er aan toe of de toelichting óók dien weg gevolgd was.

De voorzitter, de vraag beamend, gaf te kennen, dat voor het op hoog peil houden der intercollegiale rechtspleging, een juridisch juisten vorm der uitspraken niet kon worden gemist, waarvoor de hulp van een jurist noodig was. Mr. Nord Thomson haastte zich tot meerdere geruststelling er bij te zeggen, dat het uitsluitend de formulering betrof en geenszins de bedoeling voorzat om de materiele inhoud van het vonnis aan zijn toezicht te onderwerpen; hij was geen rechter.

Bakker daarentegen waarschuwde voor een vervallen in formalisme bij onze interne rechtspraak en achtte juridische supervisie „overtollig en schadelijk”. Hij wilde deze streng collegiaal houden en vond een juridisch juiste formulering niet van overwegend belang; dat was meer voor de medische tucht-colleges.

De Voorzitter voerde hiertegen aan, dat welke vorm van rechtspraak ook, deze geen elementaire fouten mag bevatten, hetgeen in het verleden der afdeulingsraden wel het geval is geweest. Om dit te voorkomen, was het voorstel bedoeld.

Men zou al een heel slecht kenner van de opvattingen van Sanders moeten zijn om niet aanstonds te verwachten, dat hij zich aan de zijde van het H.B. zou scharen. In tegenstelling tot Bakker vond hij den juridisch juisten vorm een zeer belangrijk punt. Hij was dan ook na de toelichting van Mr. Nord Thomson met het voorstel zeer ingenomen en brak een lans voor het werk van den jurist, wiens kennis niet alleen van de rechtsregelen, doch vooral van de rechtsbeginselen leeken kon behoeden voor onjuiste oordeelvellingen. Hij gispde de gewoonte om op den rechtskundigen arbeid laatlunkend neer te zien en gelijk Bakker deed het juridisch element met formalisme te vereenzelvigen waar hier slechts den formeel juisten vorm nagestreefd zou worden. Deze woorden waren den Voorzitter uit het hart gegrepen, ten overvloede merkte deze nog op, dat de afdeelingen vrij zouden zijn om desgewenscht in eigen omgeving juridische voorlichting in te winnen.

Tot slot had Van Andel bezwaar tegen de wijsche betiteling van „vonnis”, welk woord hij liever door „uitspraak” vervangen zou zien, al kon volgens den juridischen adviseur een uitspraak wel eens tevens een vonnis inhouden!

De daarna aan de orde gekomen afdelingsverslagen gaven blijkbaar geen aanleiding tot gedachtenwisseling; alleen van Eupen was minder aangenaam getroffen door het feit dat in Rotterdam een ingrijpende verandering in de ziekenfondsregeling was overeengekomen, hetwelk hij in tegenspraak achtte met het besluit der vorige vergadering. Ook betreurde hij de verwerping van een advertentie-verbod in de afd. Utrecht.

De Voorzitter daarentegen kon de nieuwe regeling in Rotterdam zeer wel billijken; van de ziekenfondsbesturen kon niet verlangd worden dat zij maar geduldig zouden wachten, tot wij met een regeling onzerzijds klaar waren. En wat het adverteeren betref, waren de afdelingen op de vergadering te Zwolle ten deze vrij gelaten, omdat het onjuist bleek een uniform dwingend voorschrift te geven. De afdeling had dus het recht een desbetreffend b.b. aan te nemen of te verwerpen.

Van de commissie-verslagen gaf dat van de beheerders van het steunorgaan geen stof tot bespreking. Bij dat van de afgevaardigden naar het algemeen bestuur van het Tijdschrift gaf Sanders een uiteenzetting van den huidige toestand, die als „bloeiend” kon worden aangemerkt; de oplaag was in 1930 gestegen van 870 tot 950 exemplaren, waarvan het aantal betalende abonneés groeide van 730 tot 780. De uitgave door de firma Tholen en de financieele regeling bleef naar genoegen van beide partijen. Dat hij echter als afgevaardigde bedankte stond in direct verband tot de algemeene gestie van bestuur en redactie, waarmee hij zich niet kon vereenigen. Deze laatste verklaring maakte de nieuwsgierigheid gaande en Bakker vond, dat de vergadering recht had iets naders dienaangaande te vernemen. Waarop Sanders verklaarde zich niet te kunnen vereenigen met de wijze van voorbereiding van belangrijke kwesties in het algemeen bestuur, zooals ook de honoreering der redactie was geregeld op een basis, die hem niet de juiste leek.

Het verslag van de commissie voor de schooltandverzorging gaf direct eenige moeilijkheid. De Beer, namens de A.T.V. had bezwaar tegen bespreking in de algemeene vergadering en wilde dit eerst in de afdelingen laten behandelen. Bakker, gesteund door Bruske, vond de tijd van voorbereiding na de verschijning tekort en wilde aan den wensch van Amsterdam tegemoet komen door te bepalen punten van de discussie uit te schakelen. Sanders daarentegen gaf, nu het rapport eenmaal verschenen was, aan behandeling de voorkeur welke niet dan winst op kon leveren.

De Voorzitter hoopte met op- en aanmerkingen zijn

voordeel te doen, belangrijke besluiten zouden eerst later genomen worden. Zoo werd dus tot behandeling overgegaan.

De gedachtenwisseling werd in hoofdzaak beheerscht door de mededeelingen inzake het vraagstuk der mondverzorgsters in de particuliere praktijk, hetwelk de commissie, naar in het verslag te lezen valt, in opdracht ter hand had genomen.

Voor al de laatste categorie kon verschillende leden maar matig bekoren. Van Eupen en Blaauw beriepen zich op het rapport, indertijd te Haarlem behandeld, waarin de commissie zelve zich verklaarde tegen de particuliere mondverzorgsters en alleen de schooltandverzorging het aangewezen arbeidsveld voor deze hulpkrachten oordeelde. Sanders daarentegen was min of meer teleurgesteld door de aarzelende toon der commissie inzake het bestaansrecht der particuliere mondverzorgsters.

Van Andel, voor de commissie optredend, motiveerde zoowel het een als het ander, erkende het verschil in oordeel tusschen de vorige en de huidige commissie, welke laatste voor dit onderwerp met twee leden der eerste was aangevuld (die naar Oostingh verklaarde haar standpunt van twee jaar geleden handhaafde). Haar bedoeling was niet om voorstellen te doen, doch alleen het onderwerp wat nader te beschouwen. Vandaar de „voorwaardelijke wijs” in haar betoog, mede door het gebrek aan voldoende gegevens.

Een ander punt van bespreking vormde rechtspositie dier hulpkrachten. Zoolang niet vaststond, aldus de voorzitter, dat de regeering het werk der mondverzorgsters rechtens erkende, kon de Mij. niet dulden dat de mondverzorging aan hen werd toevertrouwd. Het H. B. kan dan ook een oplossing als door de stichting „Tavona” beoogd, niet steunen zoolang er geen bevoegdheid voor haar leerlingen zou zijn te verkrijgen. Van den Berg achtte een spoedige regeling ten deze, analoog aan die in Amerika zeer gewenscht en ried overleg met de voorzitter van de organisatie der dental hygienists aan.

Visser, wijzend op den toestand in Amsterdam alwaar reeds een groot aantal meisjes met sanctie van het gemeentebestuur als mondverzorgster werkzaam is bij den gemeentelijken tandheelkundigen dienst, achtte de historische volgorde bij de wettelijke regeling der ziekenverpleging ook voor dit doel de aangewezen: eerst de behoefte aan hulp en de voorziening, waarna de gegroeide toestand door den wetgever werd gesanctioneerd. Den Voorzitter leek deze weg, op grond der jongste ervaringen, gevaarlijk en adviseerde de vergadering

om hem niet te betreden, welk gevaar door Visser ontkend werd.

In elk geval werd besloten om geen steun aan eenige opleiding te geven, zoolang niet vaststaat dat de leerlingen rechten krijgen, die hun opleiding rechtvaardigen.

Om nog even op het door de commissie ontworpen leerplan terug te komen, stelde van Hasselt voor om bij de aanduiding der leerstof liever niet over de beginselen te spreken doch een minder omvattende aanduiding te kiezen.

Nadat Berkenbosch Berends nog inlichtingen gevraagd had over de afwijkende regeling der schooltandheelkundige voorziening te Amersfoort, welke naar het oordeel van Bruske een bindend besluit als voor de ziekenfondsen rechtvaardigde, was ook dit verslag afgehandeld.

Bij het rapport van de O- en E-commissie kwam de houding van het college van lectoren, waarvan de voorzitter in zijn openingsrede al had gewaagd, opnieuw ter sprake naar aanleiding van correspondentie over de ontstane vacature aan het Instituut te Utrecht. Een daarin gevraagde samenspreking tusschen de commissie en genoemd college werd door het laatste afgewezen.

Een motie van Blaauw en Paerl waarin leedwezen werd uitgesproken over deze verhouding, was hiervan het gevolg. De voorzitter voelde niets voor aanneming der motie, vond ze zelfs te veel eer aan het genoemde college. Paerl leek het niettemin gewenscht om lectoren te doen weten dat de Maatschappij achter het H. B. en de O- en E-commissie stond.

Van Hasselt, namens de laatste, nam gaarne acte van deze adhaesiebetuiging, al stond ook hij sceptisch tegenover het resultaat. Natuurlijk ontkwam Bakker er niet aan om ook zijn meening uit te spreken, al voelde hij niet de taak om als pleitbezorger van lectoren te fungeeren. Hij verklaarde de houding der docenten uit een gemis aan belangstelling voor het werk der Maatschappij en geloofde niet dat het college van lectoren of de faculteit te vinden zouden zijn voor een principiele bespreking over onderwijsaangelegenheden met vertegenwoordigers der professie. Als zijn persoonlijk standpunt was hij er van overtuigd, dat aan een gedeeltelijk curatorium der professie over het desbetreffend hooger onderwijs niet is te ontkomen; zoowel in Delft als in Wageningen gaat deze invloed vaak uit boven die aan curatoren toegekend. De oorzaak van het geschil tusschen lectoren en D. B. schreef hij toe aan een wederzijdsch gebrek aan soepelheid. Het college van lec-

toren behoefde principieel geen inmenging in onderwijszaken te gedoogen. Voor het overige beschouwde hij het geval als een „tijdelijke storing”, die zonder motie in vrij korten tijd wel voor elkaar zou komen.

De voorzitter was verheugd zulks uit den mond van zijn ambtsvoorganger te vernemen, van wie hij de gewraakte houding al niet kan verklaren. De gedragslijn van het college zoo-wel tegenover het D. B. als ten aanzien van de O- en E-commissie was er echter niet door beïnvloed en de meerderheid van lectoren wilde blijkbaar haar adviezen niet laten vertroebelen door contact met de professie.

Op grond van de geruststellende mededeeling van Bakker hadden de voorstellers geen bezwaar om hun motie terug te nemen, waarmee tevens dit punt aan verdere discussie werd onttrokken.

Van de verrichtingen der O- en E-commissie zij nog vermeld, dat in verband met den aandrang uit de Volksvertegenwoordiging tot examenfaciliteiten voor „tandheelkundigen” en afgevozen technikers, het juridisch advies van Prof. Kranenburg was ingewonnen. Vele argumenten, in het daartegen gerichte adres aan den Minister van Onderwijs aangevoerd, werden door dezen deskundige erkend en dus met diens gezag gesteund.

Volgens haar verslag was de Nazorg-commissie van meening, dat deze vorm van tandheelkundige voorziening de taak der ziekenfondsen is, doch dat deze momenteel daartoe nog niet in staat zijn. De voorzitter lichtte dit (op een vraag van Göttlich of hier aan onvermogen dan wel aan onwil gedacht moet worden) aldus toe, dat het de commissie niet gelukt was de ziekenfondsen van hun plicht ten deze te overtuigen. Van Andel had in het verslag cijfer-materiaal gemist aangaande de behoefte aan nazorg. Dit bleek opzettelijk te zijn weggelaten om verkeerde gevolgtrekking te voorkomen. Pas als uitgebreider gegevens verzameld zijn kan tot publicatie er van worden overgegaan. Nazorg, aldus de Voorzitter, was slechts een beginselverklaring en bevindt zich nog in het stadium der proefneming. De kinderen zullen zich niet uit eigen beweging aanmelden er moet dus naar een systeem gezocht worden dat de nazorg tot haar recht zal doen komen. Is men hierin geslaagd, dan kan aan de hand der resultaten bij de autoriteiten op voorziening worden aangedrongen.

Hoe moeilijk het is om behandelde schoolkinderen tot de nazorg te trekken demonstreerde Bruske met een verklaring van Prof. Kantorowicz, volgens wien slechts 2 % van de abiturienten der L. S. zich daarvoor in de ziekenfondsen aanmeldt!

Men spanne zijn verwachtingen dus niet te hoog, als de tandheelkundige opvoeding in het land der schooltandverzorging bij uitnemendheid niet op meer succes kan bogen.

De conclusies waartoe de commissie tot bestudeering van het technikersvraagstuk in haar rapport gekomen was, werden niet voetstoots aanvaard. Zoo had Sanders bezwaar tegen de voorgestelde numerus clausus; dit liet zich gemakkelijk zeggen, maar was economisch zoo ingrijpend, dat hij er eerst wel iets over wilde hooren van deskundigen op dat terrein voordat de vergadering een besluit in die richting zou nemen.

Berkenbosch Berends stelde verder de vraag of wij het recht zouden hebben om een beperking van examinandi bij een eventueel geregelde opleiding in te stellen.

Tegen de opleiding als zoodanig werden ook bedenkingen aangevoerd. Met het oog op de specialiseering in de tandtechnische laboratoria was er vraag naar allerlei specialisten, die niet in de groepen van 1e en 2e techniker waren onder te brengen, aldus van den Berg. Hoeksema wilde op dien grond, de kwestie der opleiding uitschakelen; door de toemende industrialisatie van het tandtechnisch bedrijf was er een dalende behoefte aan all-round technikers: de verdeling van het werk over een steeds grooter aantal eenzijdig geoefende personen, maakte de door de commissie beoogde algemeene vakbekwaamheid overbodig.

Visser, namens de commissie het woord voerend, was door-drongen van de moeilijkheden, door Sanders genoemd. Hij achtte met den voorzitter, niettemin een zekere beperking noodig, die door de technikers uit eigen belang (hooger loon bij beperkt aanbod) ook zou worden toegejuicht. De commissie was echter niet voornemens om over ijs van één nacht te gaan, doch zou zich van alle factoren ernstig rekenschap geven. Met de moeilijkheden, door van den Berg geopperd leek het hem beter geen rekening te houden; men had in de eerste plaats te denken aan den techniker, in dienst bij den tandarts, die zelfstandig moet werken.

Sanders was door de antwoorden van Visser en den voorzitter niet bevredigd, handhaafde zijn principieele en praktische bezwaren en gaf de commissie in overweging om de kwestie der beperking voorshands nog in studie te houden. Verder stelde hij eenige redactiewijzigingen daarop betrekking hebbende, voor, welke bij de commissie in goede aarde vielen en overgenomen werden. De voorzitter trok uit de gehouden beschouwingen de conclusie dat er ook naar het inzicht der

vergadering een regeling moest worden getroffen en machtigde de commissie om de stappen te doen, die zij noodig oordeelde.

Hiermede werd voorloopig afscheid genomen van de rapporten: het verslag van de commissie voor het ziekenfondswezen met het bijbehorend bindend besluit bleef tot Zaterdagmiddag als nagerecht bewaard.

Bij de bespreking van de voorgestelde wijziging van het huis-houdelijk reglement nopens de toelating van nieuwe leden be-treunde Visser de opheffing van de gelegenheid voor pas geslaagde collega's om op aanmelding zonder meer lid te worden. Deze bepaling was indertijd juist gemaakt om de toetreding der onervaren beroepsgenooten gemakkelijk te maken ten einde hen in het maatschappijverband voor allerlei gevaren te behoeden.

Ook de statutaire wijziging van het verenigingsjaar en de daarmee samen hangende verandering in het tijdstip, waarop de jaarvergadering voortaan zal worden gehouden, lokte be-zwaren uit. Vooral het zomersche element, welhaast traditie geworden in deze bijeenkomst, wilden verscheidene leden ongaarne missen.

Van Eupen, gesteund door Sanders, vreesde vermin-dering van bezoek door het vervallen van de gebruikelijke attracties. Laatstgenoemde achtte de voordeelen aan tijdwinst bij de nieuwe regeling te rooskleurig voorgesteld en hoopte dat zomervergaderingen, zij het in gewijzigden vorm, noodig zouden blijken.

Bij de wijziging der disciplinaire maatregelen stelde Visser met succes voor om onder de strafbepalingen ook de „waar-schuwing” als mildere vorm van berisping op te nemen. De afdeulingsraden zouden z. i. daarmee in vele gevallen kunnen volstaan. Zijn poging om het maximum der boete in overeen-stemming te brengen met dat, bepaald in de wet op het Medisch Tuchtrecht, stuitte af op de eischen der praktijk.

Hiermede was voor den Vrijdag het werk afgelopen en werden de aanwezigen overgeleverd aan de vindingrijkheid der regelings-commissie, die behalve een goochelaar ook den af-deelings-voorzitter geëngageerd had voor een extra-nummer. In agriculturale camouflage en overbeterlijk dialect stak deze over het D. B. de loftrumpet, terwijl hij zijn berijmde allocutie van symbolische stoffelijke blijken vergezeld deed gaan!

B.